

Psallus confusus en *Psallus mollis* in Nederland (Heteroptera: Miridae)

BEREND AUKEMA

AUKEMA, B., 1988. *PSALLUS CONFUSUS* AND *PSALLUS MOLLIS* IN THE NETHERLANDS (HETEROPTERA: MIRIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 49 (1): 15-17.

Abstract: Examination of male genitalia of material identified as *Psallus diminutus* (Kirschbaum, 1856) in Dutch collections revealed the occurrence of both *Psallus confusus* Rieger, 1981 and *P. mollis* (Mulsant, 1852) in The Netherlands. *P. confusus* is widespread and rather common, whereas *mollis* is recorded only from the provinces of Noord-Brabant and Overijssel (one locality each). Differential characters between the males and notes on their biology and distribution are given.

Pomona 66, 6708 CC Wageningen.

Inleiding

Psallus diminutus (Kirschbaum, 1856) werd voor het eerst uit Nederland vermeld door Fokker (1885). Reclaire (1948) rubriceert *diminutus* in zijn *Naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied waargenomen wantsen* als tamelijk verbreid. Woodroffe (1957) ontdekte dankzij onderzoek van de mannelijke genitaliën van de Britse *Psallus*-soorten een dubbelganger van *diminutus*, die hij *masseei* noemde. Kerzhner (1964) toonde vervolgens aan dat *masseei* conspecific was met de tot dan toe als Mediterraan beschouwde *Psallus mollis* (Mulsant, 1852). Rieger (1981) tenslotte achterhaalde de ware identiteit van het type-materiaal van *diminutus*: van de type-serie van 17 exemplaren, bewaard in de collectie van het museum te Wiesbaden, bleek het enige mannetje te behoren tot *mollis*. De tot dan toe als *diminutus* aangeduide soort gaf hij de nieuwe naam *confusus*.

De synonymie van beide soorten ziet er nu als volgt uit:

Psallus confusus Rieger, 1981

Syn.: *P. diminutus* auct, non Kirschbaum, 1856

Psallus mollis (Mulsant, 1852)

Syn.: *P. diminutus* (Kirschbaum, 1856)
P. masseei Woodroffe, 1957

Slechts de mannetjes zijn met zekerheid van elkaar te onderscheiden aan de hand van verschillen in de bouw van de aedeagus (fig. 1 en

2) en op grond van verschil in beharing van de dorsale zijde van het genitaal segment (Rieger, 1981; Woodroffe, 1957). Uiterlijk lijken ze veel op de algemene *Psallus varians* (Herrich-Schäffer), die echter iets groter is: Woodroffe (1957) geeft als lichaamslengte 3.4-3.7 mm voor *confusus*, 3.5-3.7 mm voor *mollis* en 3.8-4.5 mm voor *variens*.

Psallus confusus en *P. mollis* in Nederland

Het Nederlandse collectiemateriaal werd grotendeels gereviseerd, teneinde vast te stellen welke soorten er in ons land voorkomen en wat hun verspreiding is. Bijna alle onderzochte mannetjes (57 van de 58 van in totaal 22 vindplaatsen) bleken tot *confusus* te behoren. Slechts het enige mannetje uit een serie van zeven exemplaren, gevangen in de omgeving van Breda (29/30.vi.1929, leg. H. C. Blöte, coll. Rijksmuseum, Leiden), bleek *mollis* te zijn.

Op 11.vi.1988 verzamelde de auteur tijdens een excursie van de afdeling oost van de Nederlandse Entomologische Vereniging op het landgoed Twickel (Delden, Overijssel) een tweede mannetje van *mollis*. Het werd geklopt van zomereik (*Quercus robur* L.) in gezelschap van de wantsen *P. confusus* (5 ♂), *P. albicinctus* (Kirschbaum), *P. varians* (Herrich-Schäffer), *P. perrisi* (Mulsant & Rey), *P. variabilis* (Fallén), *Phylus melanocephalus* (Linnaeus),

P. palliceps (Fieber), *Cylloceria hystrix* (Linnaeus), *Orthotylus tenellus* (Fallén) en *Calocoris quadripunctatus* (Villers).

Psallus confusus komt voor op de hogere zandgronden (de duinstreek, het Gooi, de Veluwezoom, Drenthe, Twente en Midden-Limburg) en is tot dusverre bekend uit de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Drenthe, Noord-Brabant en Limburg (fig. 3). In Amsterdam, Ede en Wageningen werden grote series verzameld van in het stedelijk groen aangeplante zomereiken. Uit Oost-Flevoland zag ik slechts immatuur materiaal (Biddinghuizen, 6.vi.1981, 1 ♂, 1 ♀, leg. B. Aukema, coll. Zoölogisch Museum, Amsterdam).

Voedselplant en levenscyclus

Beide soorten leven op zomereik; ze verschillen niet in fenologie en ook oecologische verschillen tussen *confusus* en *mollis* zijn niet bekend.

In Nederland werden adulten van *confusus* aangetroffen van begin juni tot begin augustus. Reichling (1985) en Rieger (1981) vermelden *mollis* voor respectievelijk Luxemburg en West-Duitsland uit dezelfde periode van het jaar. Beide soorten vliegen goed, getuige de vele vangsten in lichtvallen (materiaal leg. Meurer, col. Zoölogisch Museum, Amsterdam; Rieger, 1981) en raamvallen (coll. B. Au-

kema; zie Van Huizen, 1980, over deze vangmethode). De eieren overwinteren.

Verspreiding

De verspreiding van *Psallus confusus* en *P. mollis* is slechts ten dele bekend, omdat betrouwbare determinaties veelal nog ontbreken. Wagner (1975) geeft als verspreidingsgebied van *mollis* Midden-, Zuid- en Zuid-oost-Europa (in het Middellandsezegebied: Spanje, Zuid-Frankrijk, Sardinië, Italië, Sicilië, Griekenland en Kreta) en voor *confusus* geheel Europa en Noord-Afrika (in het Middellandsezegebied: heel Zuid-Europa, Marokko, Algerije en Tunesië). Voor *confusus* kunnen daar met zekerheid aan toegevoegd worden: Engeland, Noorwegen, Zweden, Finland, Denemarken, Nederland, Luxemburg, West-Duitsland, Griekenland, Yoegoslavië, en Zuid-Rusland (Oekraïne, Kaukasus) en voor *mollis*: Engeland, Zweden, Finland, Denemarken, Nederland, Luxemburg, West-Duitsland, Yoegoslavië, Bulgarije en Rusland (Coulianos & Ossiannilsson, 1976; Josifov, 1986; Kerzhner, 1964; Southwood & Leston, 1959; Reichling, 1985; Rieger, 1981 en Zaytseva, 1969). Zelf verzamelde ik *mollis* ook in België: Luxemburg, Sohier, 16.vi.1981, 5 ♂, 2 ♀, coll. B. Aukema.

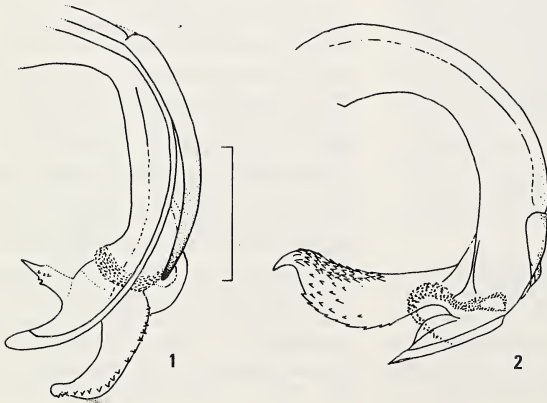

Fig. 1-2. Aedeagi naar Rieger (1981). 1, *Psallus confusus*; 2, *Ps. mollis* (schaallijn 0,25 mm).

Dankwoord

De auteur dankt de volgende personen en instellingen voor het beschikbaar stellen van Nederlands materiaal: Zoölogisch Museum, Amsterdam (Dr. J. P. Duffels), Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden (Dr. P. H. van Doesburg), Collectie Landbouwniversiteit, Wageningen (Dr. R. H. Cobben), J. Beernink, Zaandam, W. H. Gravestijn, Amsterdam en J. H. Woudstra, Zaandam. Dr. Chr. Rieger, Nürttingen, West-Duitsland, stelde vergelijkingsmateriaal van *Psallus mollis* ter beschikking.

Literatuur

- COULIANOS, C.-C. & F. OSSIANNILSSON, 1976. Hemiptera-Heteroptera. In: *Catalogus Insectorum Sueciae*. 2nd ed. VII. - *Ent. Tidskr.* 97: 135-173.
- FOKKER, A. J. F., 1885. *Catalogus der in Nederland voorkomende Hemiptera*. Eerste gedeelte Hemiptera Heteroptera, No. 3. - *Tijdschr. Ent.* 28: 51-78.
- HUIZEN, T. H. P. VAN, 1980. Why not use window traps for collecting Coleoptera and other flying insects?. - *Ent. Ber., Amst.* 40: 131-132.
- JOSIFOV, M., 1986. Verzeichnis der von der Balkanhalbinsel bekannten Heteropterenarten. - *Faun. Abh. Mus. Tierk., Dresden* 14: 61-94.
- KERZHNER, I. M., 1964. Miridae. In: *Key to insects of the European part of the USSR* (Bei-Bienko ed.). 1: 700-765.
- RECLAIRE, A., 1948. 5e Vervolg op de naamlijst der in Nederland en omliggend gebied waargenomen wantsen (Hemiptera-Heteroptera). - *Tijdschr. Ent.* 89: 39-64.
- REICHLING, L., 1985. Hétéroptères du Grand-Duché de Luxembourg. 2. Quelques espèces peu connues, rares ou inattendues. - *Trav. scient. Mus. Hist. nat. Luxemb.* 4(2): 1-45.
- RIEGER, CHR., 1981. Die Kirschaumsche Arten der Gattung *Psallus* (Heteroptera, Miridae). - *NachrBl. bayer. Ent.* 30: 92-96.
- SOUTHWOOD T. R. E. & D. LESTON, 1959. *Land and water bugs of the British Isles*: i-xi, 1-436. Warne, London.

Fig. 3. Verspreiding van *Psallus confusus* in Nederland, gebaseerd op met zekerheid gedetermineerde mannetjes.

- WAGNER, E., 1975. Die Miridae Hahn, 1831, des Mittelmeerraumes und der Makaronesischen Inseln. III. - *Ent. Abh. Mus. Tierk., Dresden* 40, Suppl. 1: 1-483.
- WOODROFFE, G. E., 1957. A preliminary revision of the British *Psallus* Fieber (Hem., Miridae), with a description of a new species. - *Entomologist's mon. Mag.* 93: 258-271.
- ZAYTSEVA, I. F., 1969. A survey of species of the genus *Psallus* Fieber (Heteroptera, Miridae) from the Caucasus. - *Ent. Rev. Washington* 47: 526-533.

Geaccepteerd 20.v.1988.